

49101218 : สาขาวิชาโบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์

คำสำคัญ : วรรณคดี / จิตรกรรมฝาผนัง / สมัยรัตนโกสินทร์

ศิริจันทร์ สุขญาติเจริญ : การศึกษาภาพเล่าเรื่องวรรณคดีจากจิตรกรรมฝาผนังพระอุโบสถและพระวิหารสมัยรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 1-5 ในกรุงเทพมหานคร. อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ: ผศ.มยุรี วีระประเสริฐ. 158 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาในงานจิตรกรรมฝาผนัง โดยนำเรื่องราวในวรรณคดีมาถ่ายทอดเป็นภาพจิตรกรรมฝาผนังภายในพระอุโบสถและพระวิหารสมัยรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 1-5 ในกรุงเทพมหานคร แทนที่เรื่องราวในพุทธประวัติและชาดกที่เป็นค่านิยมมาในสมัยก่อน

ผลจากการศึกษา พบว่าเรื่องวรรณคดีถูกนำมาถ่ายทอดเป็นภาพจิตรกรรมฝาผนังภายในพระอุโบสถและพระวิหารเป็นครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 3 เรื่อยลงมาถึงสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งการนำเรื่องวรรณคดีมาถ่ายทอดแทนที่เรื่องราวในพุทธประวัติและชาดกที่เป็นค่านิยมมาในสมัยก่อนอาจกล่าวได้ว่ามี 3 สาเหตุสำคัญซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน ได้แก่ 1. การรับอิทธิพลต่างประเทศเริ่มจากการติดต่อกับจีนและตะวันตกในสมัยรัชกาลที่ 3 ทำให้เกิดการรับอิทธิพลในงานจิตรกรรมฝาผนังของไทย แบบแผนงานจิตรกรรมไทยประเพณีผ่อนคลายลง เนื้อหาในจิตรกรรมฝาผนังเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงจึงเริ่มมีการนำเรื่องต่างๆมาเขียนรวมถึงเรื่องวรรณคดี ในสมัยรัชกาลที่ 4 และรัชกาลที่ 5 การติดต่อกับตะวันตกทำให้งานจิตรกรรมฝาผนังไทยได้รับอิทธิพลตะวันตก เนื้อหาในงานจิตรกรรมฝาผนังได้เปลี่ยนแปลงไปกลายเป็นแนวเรื่องสมจริง การเขียนเรื่องราวในพุทธประวัติและชาดกซึ่งเป็นค่านิยมกันมาในสมัยก่อนตามแบบแผนจิตรกรรมไทยประเพณีหายไป ดังนั้นเรื่องวรรณคดีจึงถูกนำมาเขียนเล่าเรื่องเต็มฝาผนังตามแนวค่านิยมใหม่ที่เกิดขึ้น 2. การศึกษา การส่งเสริมการศึกษาในสมัยรัชกาลที่ 3-5 โดยมีวัดเป็นสถานที่สำคัญในการให้การศึกษา เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการนำเรื่องวรรณคดีมาเขียนภายในพระอุโบสถและพระวิหารด้วย โดยไปในทิศทางเดียวกันคือ เพื่อเผยแพร่ความรู้เรื่องวรรณคดีซึ่งแฝงด้วยคตินิยมสอดคล้องไปกับหลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนาแก่ประชาชน เป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ดำเนินชีวิต นอกเหนือไปจากความบันเทิงที่ได้รับ 3. การละคร ความนิยมในการละครแต่ละสมัยและความนิยมในการแสดงงิ้วเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการนำเรื่องวรรณคดีมาเขียนภายในพระอุโบสถและพระวิหารสมัยรัชกาลที่ 3-5 ด้วย

ภาควิชาโบราณคดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2553

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

49101218 : MAJOR : HISTORICAL ARCHAEOLOGY

KEY WORDS : LITERATURE / MURAL PAINTINGS / RATANAKOSIN

SIRIJUN SUKYARDJAROEN : A STUDY ON LITERATURE SCENE FROM MURAL PAINTINGS INSIDE PHRA UBOSOTH AND PHRA VIHARA IN BANGKOK DURING THE REIGN OF KING RAMA I-V. INDEPENDENT STUDY ADVISOR : ASST. PROF. MAYURIE VERAPRASERT. 158 pp.

This research is aimed to study the causes on the changes in the content of Thai mural painting work by adopting stories in the literatures for transferring into mural paintings inside phra ubosoth and phra vihara in Bangkok during the reign of King Rama I–V in depicting the story in place of the story of the Buddha and Jataka as traditionally practiced in the ancient days.

Results of the research revealed that the literature stories were found to be transferred into mural paintings inside phra ubosoth and phra vihara first during the reign of King Rama III until the reign of King Rama V. The adopting of literature stories for transferring in place of the Buddha and Jataka story traditionally practiced in the ancient days may be said to have 3 main causes which were related to one another; as follows,

1. The adopting of foreign influences: Beginning from the contacts with China and the West during the reign of King Rama III which caused the adoption of the influences in Thai mural painting work consequently resulting in the Thai traditional artistic work pattern to be gradually slackened; contents in mural paintings began to change, thus, leading to the adoptions of the variety of the stories including the literature stories for mural paintings. During the reign of King Rama IV and King Rama V, the contacts with the West had caused the Thai mural paintings to be influenced by the West consequently resulting in the contents of the mural painting work to change and eventually becoming the story all along in the line of realism. Mural paintings on the story of Buddha and Jataka popularly practiced in the ancient days in accordance with the Thai traditional artistic work pattern virtually disappeared, thus, literature stories were adopted for paintings all over the walls of phra ubosoth and phra vihara in depicting the stories in accordance with the rising popular value.

2. Education: Educational promotions during the reign of King Rama III and King Rama V with the temples as the key places in giving educations was yet another reason to cause the adoptions of the literature stories for mural paintings in phra ubosoth and phra vihara in the same direction, i. e. the disseminations of knowledge on the literatures concealed with Dharma Courses of Existence which was in compatibility with Buddha's Teaching to the general public and beneficial to them for practicing in leading their lives apart from the entertainments they had received.

3. Drama: The popularity values in drama in each age and the popularity values in Ngiu (Chinese Drama) was yet another reason to cause the adoptions of the literature stories for mural paintings in phra ubosoth and phra vihara during the reign of King Rama III and King Rama V, as well.

Department of Archaeology Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2010

Student's signature

Independent Study Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีจากความกรุณาเอื้อเฟื้อของบุคคลหลายท่าน
ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มยุรี วีระประเสริฐ ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระฉบับนี้
ผู้ให้คำปรึกษาและกรุณาตรวจสอบแก้ไขซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้เขียน

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรัสสา คชาชีวะ สำหรับคำแนะนำทางวิชาการ
เพิ่มเติมจนกระทั่งการค้นคว้าอิสระมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ คณาจารย์คณะ โบราณคดีทุกท่านที่ได้ถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการด้าน
โบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์แก่ผู้เขียนและเมตตาศิษย์คนนี้อย่างเมตตา

ขอขอบคุณท่านเจ้าอาวาสและบุคลากรของวัดที่เอื้อเฟื้อให้ผู้เขียนได้ทำการถ่ายภาพเก็บ
ข้อมูลเพื่อนำมาประกอบการค้นคว้าอิสระ

ขอขอบคุณคุณพ่อสุรินทร์ คุณแม่จรรยา สุขญาติเจริญ ผู้เป็นกำลังใจที่สำคัญ

ขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ คณะโบราณคดีทุกคนสำหรับกำลังใจ ความช่วยเหลือ และมิตรภาพ
ที่ดีที่มีให้กันเสมอ รวมถึงทุกท่านที่ไม่ได้เอ่ยนามที่ให้ความเอื้อเฟื้อแก่ผู้เขียนมาโดยตลอด ผู้เขียน
ขอแสดงความขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์